

7 Cmo 615/2014 Odstoupí-li člen orgánu obchodní korporace z funkce v nevhodné době, je to právní jednání v rozporu se zákonem; není stíženo absolutní, ale jen relativní neplatností, které se může obchodní korporace domáhat postupem podle § 586 odst. 2 ObčZ. I po změ ...

Vrchní soud v Praze, 7 Cmo 615/2014, [OR 10/2015 str. 292]

VRCHNÍ SOUD V PRAZE: Odstoupení člena orgánu obchodní korporace z funkce v nevhodné době

[§ 59](#) odst. 5 ZOK

[§ 586 ObčZ](#)

Odstoupí-li člen orgánu obchodní korporace z funkce v nevhodné době, je to právní jednání v rozporu se zákonem; není stíženo absolutní, ale jen relativní neplatností, které se může obchodní korporace domáhat postupem podle [§ 586](#) odst. 2 ObčZ.

I po změně právní úpravy od 1. 1. 2014 platí, že pro zjišťování sporné skutečnosti, zda došlo k odstoupení jednatele z funkce ve vhodné době, či nikoliv, procesní úprava rejstříkového řízení nedává prostor tak, jak je to běžné v občanskoprávním řízení (ať už sporném, či nesporném), protože ke změně koncepce rejstříkového řízení nedošlo.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 8. 2015, sp. zn. 7 Cmo 615/2014

K věci: Soud prvního stupně v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze v oddílu C, vložce číslo XXX, vymazal statutární orgán – jednatele T. Z., den vzniku funkce 9. 10. 2003, a zapsal u vymazávané osoby T. Z. den zániku funkce 12. 9. 2014, den zápisu změny dnem nabytí právní moci. V odůvodnění soud prvního stupně uvedl, že navrhovatel se svým návrhem domáhal výmazu jednatele z obchodního rejstříku s datem zániku funkce 11. 9. 2014. Z přiložených listin soud zjistil, že navrhovatel odstoupil z funkce jednatele a zároveň požádal o svolání valné hromady, která by tuto skutečnost vzala na vědomí. Z pozvánky na valnou hromadu, která byla soudou předložena s návrhem, vyplynulo, že valná hromada byla svolána na 11. 9. 2014. Soud usnesením ze dne 30. 9. 2014 vyzval navrhovatele k předložení zápisu z výše uvedené valné hromady. Na výzvu soudu reagoval navrhovatel podáním ze dne 9. 10. 2014, kterým se k výzvě vyjádřil. Z podání mimo jiné vyplývá, že valná hromada, která se měla konat 11. 9. 2014, nebyla usnášeníschopná, a tudíž se nekonala. Navrhovatel dále sdělil, že jeho funkce skončila dle [§ 59](#) zákona č. 90/2012 Sb. S ohledem na uvedené skutečnosti soud prvního stupně zapsal jako den zániku funkce jednatele datum 12. 9. 2014, tedy den, kdy funkce zanikla ze zákona, nikoli den konání valné hromady, jak se navrhovatel původně domáhal. Proti usnesení soudu prvního stupně podal další účastník včasné odvolání. V odvolání namítl s odkazem na [§ 59](#) odst. 5 ZOK, že T. Z. ze své funkce odstoupil v naprosto nevhodné době, a to v době, kdy byla fakticky ukončena činnost firmy, byly, a to převážně z prostředků druhého společníka a jednatele, uhrazeny fakticky veškeré dluhy, vyjma dluhy ke společníku V. Š. a firmě T. Z. Bylo a je tedy potřeba řešit další existenci firmy včetně případné likvidace apod. Právě o tyto skutečnosti se druhý jednatel a společník pokoušel, když v reakci na odstoupení T. Z. v nevhodné době svolal, a to i k žádosti tohoto společníka, valnou hromadu na 11. 9. 2014. Pokud pak T. Z. argumentuje, že valná hromada nebyla usnášeníschopná a měla jeho odstoupení schválit, není tato argumentace pravdivá, neboť valná hromada se dne 11. 9. 2014 nekonala, a to na žádost právě T. Z. ze dne 5. 9. 2014, kdy požádal o přeložení valné hromady na termín po 10. 10. 2014. Z pozvánky je pak zřejmé, že snahou druhého jednatele je řešit faktickou situaci, tj. mimo jiné i projednání dluhů a případnou likvidaci. S ohledem na výše uvedenou žádost byla na 20. 10. 2014 svolána nová valná hromada, a to na 15.00 hod. T. Z. se pak opětovně dne 19. 10. 2014 omluvil, a to z organizačních důvodů. Opět s ohledem na akutní potřebu řešení, kdy společnost je vlastněna dvěma společníky s 50% podílem a absence jednoho ze společníků staví rozhodování do patové situace, byl T. Z. opětovně vyzván, ať si sám případně určí termín. Na tuto výzvu reagoval tak, že termín konání valné hromady navrhne, což se však do dnešního dne nestalo. Důkaz: e-mailová korespondence. Z výše uvedeného je zřejmé, že jednání T. Z. je naprosto účelové, a to ve snaze vyhnout se v naprosto nevhodné době své odpovědnosti formou ukončení funkce jednatele. Odvolatel navrhl, aby napadené usnesení soudu bylo změněno tak, že návrh na zápis výmazu jednatele T. Z. se zamítá.

Z odůvodnění: Vrchní soud přezkoumal usnesení soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné. Odvolací soud uvedl, že z obsahu předloženého spisu vyplývá, že T. Z., v obchodním rejstříku dosud zapsaný jednatel obchodní společnosti „XXX“ spol. s r. o., se jako navrhovatel domáhal svého výmazu coby jednatele ke dni 11. 9. 2014. K návrhu doložil listinu „ve věci: odstoupení z funkce jednatele – oznámení valné hromadě společnosti“, ve které T. Z. oznamuje, že odstupuje z funkce jednatele společnosti, že tak nečiní v době, která je pro společnost nevhodná, a že žádá o svolání valné hromady, která tuto záležitost vezme na vědomí. Tato listina je jím podepsána a datována 12. 8. 2014. Dále doložil dodejku o odeslání odstoupení, ze které vyplývá, že odstoupení bylo doručeno do datové schránky předmětné společnosti dne 12. 8. 2014. Podle [§ 59](#) odst. 5 ZOK člen orgánu obchodní korporace může ze své funkce odstoupit. Nesmí tak však učinit v době, která je

pro obchodní korporaci nevhodná. Neurčuje-li společenská smlouva nebo smlouva o výkonu funkce jinak, oznámí odstoupící člen své odstoupení orgánu, který jej zvolil, a jeho funkce končí uplynutím jednoho měsíce od doručení tohoto oznámení, neschválí-li příslušný orgán obchodní korporace na žádost odstoupujícího jiný okamžik zániku funkce. Je-li tímto orgánem jediný společník, skončí funkce uplynutím jednoho měsíce ode dne doručení oznámení o odstoupení z funkce jedinému společníkovi, neujedná-li jiný okamžik zániku funkce. Dle [§ 586](#) odst. 1 ObčZ, je-li neplatnost právního jednání stanovena na ochranu zájmu určité osoby, může vznést námitku neplatnosti jen tato osoba. Dle odstavce druhého téhož zákonného ustanovení, nenamítne-li oprávněná osoba neplatnost právního jednání, považuje se právní jednání za platné. Z citovaného ustanovení vyplývá, že zákon omezuje oprávnění člena orgánu obchodní korporace odstoupit z funkce tak, že nesmí odstoupit v době, která je pro obchodní korporaci nevhodná. Nevhodnost odstoupení je ovšem otevřeným pojmem a pro určení, kdy je odstoupení z funkce činěno v nevhodné době, budou rozhodující individuální skutkové okolnosti daného případu. Pakliže člen orgánu odstoupí z funkce v nevhodné době, je třeba takové právní jednání považovat za jednání, které je v rozporu se zákonem. Doslovné znění zákona nestanoví sankci absolutní neplatnosti, jako to činí např. v [§ 6](#) odst. 1 ZOK (právní jednání týkající se ... vyžadují písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, jinak jsou neplatná; soud k této neplatnosti přihledne i bez návrhu) nebo např. v [§ 145](#) odst. 1 ObčZ (zakazuje se založit...). Předmětné ustanovení zákona slouží k ochraně obchodní korporace. Lze proto uzavřít, že takové jednání – odstoupení z funkce v nevhodné době – není stiženo absolutní neplatností právního jednání, ale jen neplatností relativní. Té se může obchodní korporace domáhat postupem podle [§ 586](#) odst. 2 ObčZ. Odvolací soud uvedl, že dovolání se relativní neplatnosti je právním jednáním, které směřuje k uplatnění neplatnosti tohoto vadného právního jednání. Zákon ponechává uplatnění relativní neplatnosti na vůli osoby vadným právním úkonem dotčené. Dovolání se relativní neplatnosti je dovršeno tím, že dojde do dispoziční sféry adresáta. V odvolání uplatňuje dotčená společnost relativní neplatnost, což vyplývá již z toho, že z odvolacích tvrzení se podává, že nechce být účinky předmětného právního jednání (odstoupení z funkce jednatele) vázána. Z konstantních závěrů soudní praxe (např. R 97/2007 – právo dovolat se relativní neplatnosti je vykonáno i námitkou v rámci obrany proti uplatněnému právu v řízení před soudem), které jsou uplatnitelné i na daný případ, vyplývá, že v posuzovaném případě došlo k dovolání se relativní neplatnosti doručením odvolání společností osobě odstoupujícího jednatele dne 21. 8. 2015 do jeho datové schránky. Tím se dostalo do jeho dispoziční sféry. Shrnuto, dovolá-li se obchodní korporace neplatnosti odstoupení z funkce jednatele, je toto jednání dovršeno v okamžiku, kdy dojde do sféry dispozice odstoupujícího jednatele. Tímto okamžikem také nastávají účinky dovolání se relativní neplatnosti, tj. odstoupení z funkce jednatele se bude považovat od počátku za neplatné, v důsledku čehož nemohlo ani dojít k zániku funkce, pokud ovšem bylo skutkově naplněno, že odstoupení z funkce jednatele bylo učiněno v nevhodné době.

Uvedl-li jednatel ve svém odstoupení z funkce, že neodstupuje z funkce v nevhodné době, a dotčená společnost je zcela opačného názoru, jak vyplývá z odvolacích tvrzení společnosti, je zřejmé, že skutečnost, zda jednatel odstoupil v nevhodné době, či nikoliv, je spornou skutečností. V dané věci se však jedná o zcela zásadní skutečnost, neboť to, zda jednatel odstoupil z funkce v nevhodné době, či nikoliv, je vzhledem k uplatnění námitky relativní neplatnosti rozhodné pro učinění závěru, zda došlo k platnému odstoupení z funkce, či nikoliv. Pro zjišťování sporných skutečností, tedy zda došlo k odstoupení jednatele z funkce ve vhodné době, či nikoliv, však procesní úprava rejstříkového řízení nedává prostor tak, jak je to běžné v občanskoprávním řízení (ať už sporném, či nesporném). Ke shodným závěrům ostatně dospěla i dřívější judikatura Nejvyššího soudu, která je plně aplikovatelná i po změně právní úpravy od 1. 1. 2014, neboť ke změně koncepce rejstříkového řízení nedošlo. Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2008, sp. zn. [29 Cdo 1759/2008](#), ve kterém Nejvyšší soud uvedl a formuloval závěr: „Procesní úprava řízení ve věcech obchodního rejstříku účinná od 1. 7. 2005 (ovládaná registračním principem) rejstříkovému soudu nedává prostor pro zjišťování sporných skutečností tak, jak je to běžné v občanskoprávním (ať už sporném, či nesporném) řízení. Naproti tomu v řízení podle ustanovení [§ 200e OSŘ](#), které je jako tzv. řízení nesporné ovládáno zásadou vyšetřovací, má soud dostatek prostředků ke zjištění skutkového stavu.“ Dle [§ 90](#) odst. 1 VeřRej, nebyl-li návrh na zápis odmítnut podle [§ 86](#), rejstříkový soud zkoumá, zda údaje o skutečnostech, které se do veřejného rejstříku zapisují, vyplývají z listin, které mají být k návrhu doloženy. V době rozhodování odvolacího soudu ([§ 154](#) ve spojení s [§ 167](#) odst. 2 OSŘ, [§ 211 OSŘ](#) a [§ 120 VeřRej](#)), kdy již došlo k uplatnění námitky relativní neplatnosti právního jednání spočívajícího v odstoupení jednatele z funkce a nelze zjišťovat sporné skutečnosti v rejstříkovém řízení, lze uzavřít, že z listin doložených v rámci rejstříkového řízení (zahrnujícího i odvolací řízení) nevyplývá, že návrhu na zápis změny spočívající ve výmazu jednatele lze vyhovět. Jinak řečeno v daném případě nejsou splněny zákonem stanovené podmínky provedení zápisu, pročež nezbyvá než takový návrh zamítnout. Na základě výše uvedených důvodů odvolací soud napadené usnesení podle [§ 220](#) odst. 1 OSŘ změnil tak, že návrh na zápis změny do obchodního rejstříku zamítl.

Poznámka: Rozhodnutí je významné, neboť odstraňuje případné pochybnosti, zda odstoupení člena orgánu obchodní korporace z funkce v nevhodnou dobu je stiženo absolutní, či relativní neplatností. Dále se předmětné rozhodnutí hlásí k dříve formulovaným závěrům ohledně nemožnosti v rejstříkovém řízení zjišťovat sporné skutečnosti, které se uplatní i po změně právní úpravy.

Mgr. MICHAL STRÁNSKÝ, Praha

